

פסחים כב

מנין לחמץ בפסח שאסור בהנאה?

חזקיה	רבי אבהו
שנאמר לא יאכל חמץ - לא יהא בו היתר אכילה	כל מקום שנאמר לא יאכל לא תאכל לא תאכלו - אחד איסור אכילה ואחד איסור הנאה במשמע עד שיפרט לך הכתוב כדרך שפרט לך בנבילה.

ר' מאיר	ר' יהודה
איסור הנאה	דברים ככתבן, לגר בנתינה ולנכרי במכירה
לא תאכלו כל נבלה אשר פשעית תתנה ואכלה או מכור אנכי	לגר בנתינה ולנכרי במכירה
או	להקדים נתינה דגר למכירה דנכרי
לא יאכל תאכלו אתו	אותו אתה משליך לכלב, ואי אתה משליך לכלב כל איסורין שבתורה – איסור הנאה

קושי 1 על ר' אבהו: מתיב רבי יצחק נפחא: והרי גיד הנשה, דרחמנא אמר **על כן לא יאכלו בני ישראל את זב הנשה**, ותנן: **שולח אדם ירך לנכרי, וגיד הנשה בתוכו, מפני שמקומו ניכר!**
תירוץ: קסבר רבי אבהו: כשהותרה נבילה - היא וחלבה וגידה הותרה.
קושי: הניחא למאן דאמר יש בגידין בנותן טעם!, אלא למאן דאמר אין בגידין בנותן טעם, - מאי איכא למימר?

תירוץ: מאן שמעת ליה דאמר אין בגידין בנותן טעם - רבי שמעון, דתניא: **האוכל מגיד הנשה של בהמה טמאה, רבי יהודה מחייב שתיים, ורבי שמעון פוטר.** רבי שמעון הכי נמי דאסר בהנאה. דתניא: **גיד הנשה מותר בהנאה, דברי רבי יהודה, ורבי שמעון אוסר.**

ר' יהודה	ר' שמעון
בשר או עצמות?	בשר – ואפשר ללמוד שמותר בהנאה מדין נבלה
איסור הנאה – יש?	עצמות – לא לומדים מדין נבלה אסור בהנאה

קושי 2 על ר' אבהו: והרי דם, דרחמנא אמר **כל נפש נכס לא תאכל דם**, ותנן: **אלו ואלו מתערבין באמה ויוצאין לנחל קדרון, ונמכרין לגננין לזבל, ומועלין בו!**
תירוץ: שאני דם דאיתקש למים, דכתיב **לא תאכלט על הארץ תשפכט כמים**, מה מים מותרין - אף דם מותר.

קושי: ואימא כמים המתנסכים על גבי המזבח!

תירוץ 1: אמר רבי אבהו: **כמים** - רוב מים.

דחייה: מידי רוב מים כתיב?

תירוץ 2: אלא אמר רב אשי: כמים הנשפכין! ולא כמים הניסכין.

עוד קושי: ואימא כמים הנשפכין לפני עבודה זרה!

תירוץ: התם נמי ניסוך איקרי, דכתיב: **שתו יין נסיים.**

שאלה לגבי הדרשה מהפסוק לפי חזקיה: ולחזקיה למאי הלכתא איתקש דם למים?

תירוץ: לכדברי חייא בר אבא. דאמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן: מנין לדם קדשים

שאינו מכשיר - שנאמר **לא תאכלט על הארץ תשפכט כמים**, דם שנשפך כמים - מכשיר,

שאינו נשפך כמים - אינו מכשיר.

ר' אבהו	חזקיה
לא תאכלט על הארץ תשפכט כמים	מה מים מותרין בהנאה - אף דם מותר.
דם שנשפך כמים - מכשיר, שאינו נשפך כמים - אינו מכשיר.	דם שנשפך כמים - מכשיר, שאינו נשפך כמים - אינו מכשיר.

קושי 3 על ר' אבהו: והרי אבר מן החי, דכתיב **לא תאכל הנפש עם הפסו**, ותניא, **רבי נתן אומר: מנין שלא יושיט אדם כוס יין לנזיר, ואבר מן החי לבני נח - תלמוד לומר וצפני עור לא תתן מכסף**. הא לכלבים - שרי!

תירוץ: שאני אבר מן החי, דאיתקש לדם. דכתיב **וק חנק צבאתי אכל הנפש כי הנפש הוא הנפש**.

שאלה לגבי הדרשה מהפסוק לפי חזקיה: ולחזקיה, למאי הלכתא איתקש אבר מן החי לדם? **תירוץ:** אמר לך: דם הוא דאיתקש לאבר מן החי, מה אבר מן החי - אסור, אף דם מן החי אסור. ואי זה - זה דם הקזה, שהנפש יוצאה בו.

ר' אבהו	חזקיה	
דם מותר בהנאה - כמים	דם מכשיר לקבל טומאה אם נשפך כמים	לא תאכלט עץ הארץ תשפוט כמים
אבר מן החי מותר בהנאה כדם	דם אסור באכילה כאבר מן החי – אם זה דם שהנפש יוצאה בו	וק חנק צבאתי אכל הנפש כי הנפש הוא הנפש

קושי על חזקיה ור' אבהו: והרי שור הנסקל, דרחמנא אמר **לא תאכל את פשוו**. ותניא: **ממשמע שנאמר סקול יסקל השור איני יודע שהיא נבלה, ונבלה אסורה באכילה? ומה תלמוד לומר לא תאכל, מגיד לך הכתוב, שאם שחטו לאחר שנגמר דינו - אסור. אין לי אלא באכילה, בהנאה מניין? תלמוד לומר ופעל השור נקי. מאי משמע? שמעון בן זומא אומר: כאדם שאומר לחבירו יצא פלוני נקי מנכסיו ואין לו בהם הנאה של כלום.**

דיוק מהברייתא והסבר לקושי: טעמא - דכתב **ופעל השור נקי**. דאי מצא **אכל** - איסור אכילה משמע, איסור הנאה - לא משמע!

תירוץ: לעולם **לא תאכל** - איסור אכילה ואיסור הנאה משמע. **ופעל השור נקי** - להנאת עורו הוא דאתא.

ואיצטריך, סלקא דעתך אמינא: **לא תאכל את פשוו** כתיב, בשרו - אין, עורו - לא, קא משמע לך.

קושי: ולהנך תנאי דמפקי ליה להאי קרא לדרשה אחרנא, לחצי כופר ולדמי וולדות, הנאת עורו מנא להו?

תירוץ: נפקא להו מאת פשוו - את הטפל לבשרו.

קושי: ואידך: **את לא דריש**. כדתניא: **שמעון העמסוני, ואמרי לה נחמיה העמסוני, היה דורש כל אתים שבתורה. כיון שהגיע לאת ה' ארזיק תירא - פירש. אמרו לו תלמידיו: רבי, כל אתים שדרשת מה תהא עליהן? - אמר להם: כשם שקבלתי שכר על הדרישה, כך אני מקבל שכר על הפרישה. עד שבא רבי עקיבא ודרש: את ה' ארזיק תירא - לרבות תלמידי חכמים.**

עוד קושי על חזקיה ור' אבהו: והרי ערלה, דרחמנא אמר **עריסי לא תאכל**. ותניא: **עריסי לא תאכל - אין לי אלא איסור אכילה, מנין שלא יהנה ממנו, שלא יצבע בו, ולא ידליק בו את הנגר? תלמוד לומר ועריתם ערלתו עריסי לא תאכל - לרבות את כולם.**

דיוק מהברייתא והסבר לקושי: טעמא - דכתב רחמנא **ועריתם ערלתו עריסי**, הא לאו הכי - הוה אמינא איסור אכילה - משמע, איסור הנאה - לא משמע!

תירוץ: לעולם **לא תאכל** משמע בין איסור אכילה בין איסור הנאה, ושאי התם דכתיב **צכס**. ואיצטריך, סלקא דעתך אמינא: הואיל וכתב **צכס** - שלכם יהא, קמשמע לך.

קושי: ואלא השתא דכתיבי הנך קראי, **צכס** למה לי?

